1915 Drie en Zestigste Jaargang. (Tweede Kwartaal.) No. 19

DE BAZUIN.

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland."

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Joël II : 1a, Blaast de bazuin.

Vrijdag 7 Mei 1915.

Micha 6 : 8 Hij heeft u bekend gemaakt/ o mensch wat goed is: en wat eischt de Heere van u/ dan recht te doen/ en weldadigheid lief te hebben/ en ootmoedig te wandelen met uwen God.

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden fr. p. p. *f* 1.50. Voor het Buitenland *f* 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs. 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels *f* 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3/2 maal. 250 regels à 5 ct.; 500 regels à 4 ct. binnen het jaar te plaatsen.

UITGEVER:
PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtvrij te adresseeren aan den UITGEVER PH. ZALSMAN te KAMPEN. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan „de REDACTIE van DE BAZUIN te KAMPEN." aan Binnenlandsche Ruilbladen, In te zenden Stukken en Werken ter recensie — den HOOFDREDACTEUR PROF. DR. H. BOUWMAN TE KAMPEN. —

Het volgend nummer verschijnt Woensdagavond. Inzendingen worden uiterlijk Woensdagmorgen verwacht.

Officiëele Kerkelijke Berichten.

De Theologische schooldag zal waarschijnlijk Woensdag 7 Juli te Kampen gehouden worden. Als sprekers zullen o. a. optreden Prof. Dr. A. Noordtzij van Utrecht. Ds. S. W. Bos van Koudum, Ds. R. W. Huizing van IJmuiden, Ds. H. J. Kouwenhoven van Leiden, Ds. H. Meulink van Hendrik Ido Ambacht.

Aan »De Gereformeerde Kerken in Nederland«

wordt door *Deputaten* voor de correspondentie met *de Hooge overheid* bekend gemaakt, dat sinds de laatste opgaven (Bazuin 30 Oct. 1914) op de lijst der kerken voornoemd voor de eerste maal zijn *geplaatst*:

Onder No. 901 de Geref. Kerk te *Heerlen*, prov. *Limburg*, classis *'s Hertogenbosch*;
" " 902 die te *Gorredijk*, prov. *Friesland*, classis *Heerenveen*;
" " 903 die te *Hoogersmilde*, prov. *Drenthe*, classis Assen;
" " 904 die *Amersfoort*, prov. *Utrecht*, classis *Amersfoort*;

en dat daarop als ineengesmolten zijn geschrapt:

onder No. 373 en 374 de Gereformeerde Kerken A. en B. te *Amersfoort*, en onder een ander nummer (zie boven) zijn herplaatst.

Namens Deputaten voornoemd,
H. BAVINCK

Tweetal te Haarlem (A) (vacature Ds. R. Mulder) Ds. W. Bouwman te Hallum en Ds. G. Wielenga te Zwolle.

L. D. v. D. HOUTEN, *scriba.*

—

Door de Geref. kerk te Zuilichem is beroepen de WelEerw. Heer Ds. H. H. Schoemaker te Wezep.

Namens den Kerkeraad der Geref. kerk te Zuilichem.
G. L. v. MAAREN, *scriba.*

—

WEZEP, 3 Mei 1915. Tot blijdschap van de kerk te Wezep, maakte gisteren na den morgengodsdienst de WelEerw. Heer Ds. H. H. Schoemaker de gemeente bekend, voor de roeping van Geldermalsen te hebben bedankt. Tevens deelde hij mede, dat hij een roeping van de Gereformeerde kerk te Zuilichem had ontvangen. Geve de Koning der kerk zijn dienstknecht ook in deze een keuze te doen tot heil onzer kerk en geve Hij de teleurgestelde gemeente spoedig den man zijns raads, is de bede van kerkeraad en gemeente.

Namens den kerkeraad,
H. W. v. D. VELDE, *scriba.*

—

URK, den 5 Mei 1915. Zondagmiddag na de godsdienstoefening is alhier door den Kerkeraad tot hun Herder en Leeraar beroepen, de WelEerw. Heer Ds. B. A. Knoppers, Pred. der Geref. Kerk te Kapelle Biezelinge

Neige de Heere het hart van zijnen dienstknecht, om een Hem welbehagelijke keuze te doen en dat wij spoedig het verblijdend bericht van Z.Eerw. mogen vernemen, ik kom tot u over.

Dit is de hartelijke wensch van Kerkeraad en Gemeente.

Namens den Raad der Geref. Kerk te Urk,
G. KOK, *Scriba.*

—

Beroepen: te Driebergen, R. de Jager te Scherpenzeel; te Urk, B. A. Knoppers te Kapelle-Biezelinge; te Driesum c.a., J. P. Klaarhamer te Wommels; te Drogeham (B.), Dr. W. G. Harrenstein te Noord-Scharwoude; te Gorredijk, S. G. de Graaf te Oosterzee (Fr); te Oldeboorn c.a., J. W. Esselink te Wateringen.

Bedankt: voor Woudsend, Tj. Petersen te Purmerend; voor Pieterburen, Dr. O. N. Oosterhof te Hijlaard; voor Geldermalsen, H. H. Schoemaker te Wezep; voor Nieuwerkerk (Z.), Joh. S. Langen te Gouda.

Classe Barendrecht.

De Gereformeerde classe van Barendrecht heeft in hare vergadering van 5 Mei praeparatoir onderzocht den Eerw. Heer Joh. Dam, Theol. Cand. van de Theol. School, woonachtig te Zuid-Beijerland en hem met algemeene stemmen beroepbaar gesteld voor de Gereformeerde kerken in Nederland.

De Actuarius,
J. G. KUNST.

Barendrecht, 5 Mei '15.

—

Classe Breukelen.

Vergadering van de classe Breukelen D.V. Donderdag 27 Mei.

Stukken voor het agendum worden ingewacht tot 14 Mei aan het adres der roepende kerk van Tienhoven.

Namens den Raad dezer kerk,
Ds. A. C. HEIJ, *praeses.*
N. PIENEMAN, *scriba.*

ONTVANGSTEN.

THEOL. SCHOOL.

Collecten

Baflo	14,44	Minnertsga	12,27
Houwerzijl	11,07	" "	11,—
Leens	28,83	Oosterbierum	13,81⁵
Middelstum	69,83⁵	" "	13,26
Pieterburen	6,44	Sexbierum	14,80
Roodeschool	19,22	" "	13,55
Schouwerzijl	4,61	Tzum	7,60
Uithuizen	43,15	"	8,88⁵
Uithuizermeeden	36,22⁵	Tzummarum	6,05⁵
Ulrum	36,66	" "	6,27
Warfum	15,99	West-Terschelling	1,53
Winsum	51,80⁵	" "	1,51
Zoutkamp	14,73⁵	Winsum	9,04⁵
Leimuiden	3,90⁵	"	8,08⁵
Nieuwkoop	2,75	Hoogkerk	16,65⁵
Aalten	40,38	Kielwindeweer	6,23
Vorden	6,04	Ede	24,20
Appingedam	24,44⁵	Enkhuizen	53,02⁵
Bierum	13,88	Beunekom	6,32⁵
Delfzijl	27,25⁵	Lunteren	2,98⁵
Garrelsweer	22,85⁵	Duisburg	1,65
Loppersum	20,65⁵	Anna Jacoba pold.	20,42
Nieuwolda	6,90	" " "	16,76
Overschild	3,52⁵	Bergen op Zoom	2,50
Schildwolde	13,84	" " "	3,10
Siddeburen	10,40	" " "	4,—
Spijk	59,13	Krabbendijke	27,77⁵
Stedum	11,20⁵	" "	17,34
Ten Post	26,42	Poortvliet	2,75
Wagenborgen	6,17	Rilland-Bath	16,15
Westeremden	13,43	Tholen	9,18
Woldendorp	2,44	"	3,71
't Zandt	18,31⁵	Oud-Vosmeer	5,77
Siddeburen extra c.	14,83	" "	6,67
Appelscha	9,20	Bergentheim	7,35
Pijnacker	3,20	Dalfsen	12,31
Achlum	7,45	Dedemsvaart	35,79⁵
"	6,47	Gramsbergen	5,40
Arum	11,33⁵	den Ham	24,88⁵
"	10,44	Hardenberg	19,23⁵
Franeker	38,25	Heemse	14,09
" "	38,40⁵	de Krim	17,54
Lollum	13,80⁵	Lemelerveld	4,32⁵
"	13,40	Lutten	12,53⁵
Midsland	2,85⁵	Nieuw-Leusen	6,35
" "	2,20	Vroomshoop	18,75

Contributiën.

Door *Ds. B. Meijer* te *Brouwershaven*, corr. cl. *Zierikzee*, de contr uit:

Brouwershaven, van M. v. d. Bijl 5, J. den Boer 2,50, C. W. den Boer Jzn. 1, C. Slager 1, Ds. B. Meijer 5, J. C. den Boer Jzn. 2,50, Dames v. d. Bijl 2,50, H. Verhoeff 1. B. v. d. Wal 1, J. Nieuwdorp 0,50, J. Slager Mzn. 1, Jac. Slager Mzn 1, P. van 't Hof 1, C. W. den Boer Mzn. 2, W. den Boer Mzn. 1. C. Bosloper 1, C. Dick 0,50, J. de Nooijen 1, Joh. Viergever 1, Joh. Hause 2,50, M. Slager 1. J. L. Heuseveldt 1, M. Grootjans 1, J. Padmos 1, P. Stoel 1, J. Meijer 1, Mej. de Wed. M. den Boer 2,50, M. L. den Boer Mzn. 1, Joh den Boer Mzn. 1, L. N. den Boer Mzn. 1.

Bruinisse, Corr. *W. v d. Berg Dzn.*, van Joh. de Waal 1, D. v. d. Berg Wzn. 5, D. v. d. Berg Dzn. 1, Mej. M. v. d. Berg. 1, J. v. d. Wal 1, Jb. de Waal 1, W. v. d. Berg Dzn. 1, C Ketting 2,50, Mej. Wed. Geluk 1, Jac. Geluk 2, J. C. Schikker 1, J. A. Hause 5, C J. Hause 2.

Colijnsplaat, Corr. *D. Wilderom*, van Ds. F. Staal 2, M. Noordijke 2,50, D. Wilderom 1, Johs. Liefbroer 1, Wed. Jac. van Gilst 1, C. F. Versluis 1, J. Grijspeere 1, P. Korteknie 0,50, Chr. Franke 0,50, Jac. Kole 0,25, P. Franke 0,25, P. Hoogerheide 0,25, Louis van Gilst 1,50, C. M. Douw 1, P. Provoost 1,50, Jac. de Pree 1, P. de Bruijne (Cats) 1,50.

Haamstede, van H. S. v. Waveren 5, H. Landegent 1, A. Bakker 0,50, P. de Munnik 0,50, J. v d. Linde 1, L. G. Beurenberg 1, Ds. R. Brouwer 1, H. S. v. Waveren (driej.) 2.

Kamperland, van J. W. Lamain 1.

Scharendijke, van J. Padmos 2,50, L. Padmos 2, 50, C. Padmos 2,50.

Zierikzee, van C. van Driel 1, B. Heuseveldt 1, Ds. J Sijbesma 1.

Zonnemaire, van G. M. v. d. Bijl 2,50, Adr. Ganzeman 2,50, Mej Wed. S. Visser 2,50, P. Meerse 2, J. A. v. d. Bijl Jaczn. 2,50, J. van Dijke 1.

Door *Ds. T Kramer* te *Monster*, corr. cl. *'s Gravenhage*, de contributiën uit:

's Gravenhage, corr. *M. Sipkes*, van N. Fros 1, J. Scheephorst 1, Wed. J. Bogaars 2. J. M. Leder 1, F. J. Verseveldt 1, D. Littooy 1, W. van Vlaanderen Oldenzeel 0,50, W. J. Dijk 1, J F. Baars 1, Mejonkvr. Ph. Bichon van IJsselmonde 10, A. Brummelkamp 5, Joh. Krap 5, C Verschoor 2, D. N. Verschoor 1,50, A. A. van Wezel 1, Joh. de Weever 2,50, Dr. A. Kuyper 10, Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman 5, P. L. de Weever 1, M. Sipkes 1, Dr. J. C. de Moor 1, H Schoonejongen 2,50, J. J. C. v. Dijk 1, Ds. M Schuurman 2, W. G. Verhoef 1, B. v. Heiningen 1, Ds D. Ringnalda 1, J. H. S. Segaar Jr. 0,50, D. Jongejan 1, J. van Die 0,50, P A. Elshove 1, Mej. Th. Elshove 1, Rients Balt 1, G. J. v. Kamp 1, P. Oosterbaan 0,50, W. Poulus 5, F. Wiegens 0,50 D. van Wolferen 1, Wed. J. Buningh 1, W. Lettinga 3. J. Neefjes 1,50, Mej. E. J. H. Boissevain 25, R. Zijlstra 1.

's Gravenzande. Corr *H. v. d. Sar*, van H. v. d. Sar 1, H v. Staalduinen 1, J. v. d Ende 1, M. v. d. Hout 1, M. M. v. d. Sar 1 D. Boon 1, J. v. d. Kaay 1, C. van Trigt 1, J. van Deventer 1, Ds A. H. v. Minnen 1, L. van Geest 1, P. Boon Gzn. 1, A. de Guit 0,50, R. Varekamp 1, W. van Geest 0,50, A Vos 1, J. van Geest 2,50, R den Daas 1. W v. d Bos Sd. 1, W. v d. Bos 1.

Rijswijk, van Ds H. W. van Loon 1.

Door *Ds C. H. Elzenga* te *Woubrugge*, corr. cl. *Woerden* de contributiën uit:

Alphen a'd Rijn, Corr. *S. Dompeling* van J. v. Otterloo 1, Mej. G. F. v. d Maal 1, H. Botter 1, J. C Vierbergen 0,50 P. J. Vierbergen 1, C. Spek 0,50, S Dompeling 1, D. Raaphorst 1, D. van de Neut Sr. 1, A. Qualm 1, Wed Kok 1, Wed J. Donker 1, J. K. van Leeuwen 2,50, J. Eigeman 2,50, Wed. A. van Nood 1, Ds J. Gispen 1, M. van Donk 1,50, Wed. Hemsbergen 1, J. v. Eijk 1, C. Guldemond 1, Jb. Stapper 2,50, H. Bogaard 1, W. van 't Wout 1, J. P. Leene 1, W. J. Hamerling 1, Fh. Booy 1, Joh. de Jong 1, Joh. Verduijn 1. W v. Heyningen 1, J. v. Heyningen 0,50, H. Voorbij Jr 1, Joh. v. Leeuwen 2,50, N. Schellingerhout 1, J. v. Egmond 1, H. Visser 1, H Wille 1, D. v. d. Neut Jr 1,

Bodegraven, van J. van Andel 1, Bn. Batelaan 2, Bs Batelaan 2, P. Batelaan 2,50, G. Bekker 1, C. Bol 2,50, J. v. Dorp 0,50, N Griffioen 2. L. N. Gründmann 1, B v. 't Riet 2, N. Schouten Hzn. 1, A. Stichter 1, C. Zaal 1, J. Bos 1, P. Kapteiu 2.50. W. Kapteijn Dzn. 2,50, Ds G Wisse 1, J, de Koning 1, G. de Ruiter 1, J. J. Veerman 1, C. D. v. Wijk 1, A. de Wit 1, J. Stichter 0,50, F. Stichter Jr, Leman 1, A. Wingelaar 2.50.

Oudshoorn, Corr. *S. Dompeling* van F. de Rooy 10, Mej. Hoogendoorn 1, C. van Middelkoop 2,50, C. Hoogeveen 1, Jk. van Rijs 2,50, Jb. van de Berg 2,50, A. Verduyn 2,50, W. Hoogeveen 1, Wed. W. v. Zwieten 5, A. Simons 1.

Woubrugge, corr. *C. Metselaar*, van Ds. C H. Elzenga 2, A. Peters 2,50, Chr. Peters 1,50, J. Peters 1, H. Peters 2,50, C. Kammeraat 1, Wed. Vrooman 1, C. Metselaar 1, A. Kroon 1, J. Windhorst 1. G. Windhorst 1.

Door *ds. J. Oosterveen* te *Geesteren*. corr. cl. *Zutfen*, de contributiën uit:

Winterswijk, corr. *H. Rietberg* van J. H. Debbink 1 T. te Winkel 2,50. J. D. te Brinke 1, H. Goossens 1, D. A. Gielink 1, B. J. Andriessen 1, Wed W. te Raa 3, A. Kappers 1, B. A. Nijenhuis 1, Mej. G. te Winkel 1, K. J. Stroes 1, H. Rietberg 2,50, G. H. Hoorneuborg 1. G. J. Smalbraak 2 J. W. Oonk 1,50, B. Kruisselbrink 1, Ds. G. Renting 2,50, G Rasker 1, H B. Lieverdink 1, J. W. Onnink 2, J. B. Smalbraak 1, J. Heemink 2.50. H. J. W te Raa 2,50, Mej M. Lutjen Kossink 1, G. H. Debbink 0,50, B. te Winkel 1, H. J. Meerdink 0,75, C. Wetsteijn 0,50, Mej. W. Eelink 1, G. J. te Strake 1,50, J. B. ter Selle 1, H. Dondergoor 1, G. W. te Winkel 1, Joh. te Winkel 1, H. Westera 1; (driejaarlijksche contributiën) van G. J. Simmelink 0,75, A. van Zuilekom 0,50, A. C. Eelink 0,50, F. W te Strake 0,50, J. W, Schreurs 1, J. A ten Kate 1, G. J. A. Schreurs 0,75, Wed. G. J. Geerlink 2, Wed. Suinnelink 1, G. W. Voskuil 1, J. H. Simmelink 1, B W. Schreurs 1.

Door *G. J Brugsma* te *Leeuwarden*, nagek. contrib. uit *Leeuwarden*, van A. Walsweer 2,50.

Door *Ds. A M. Donner* te *Amersfoort*, corr. cl. *Amersfoort* de contrib. uit:

Oud Loosdrecht, van Joh. Timmerman 2,50, Wed. C. Lammers Karsemeijer 25.

Soest van K. Legemaat 1,50, J. Floor 0,50, S. de Zoete 1, J. J. Dijs 0,50, Mej. T. Jansen 2,50, Mej. R. v. Boeijen 1, E. J. v. d. Flier 1, H. v d. Flier 1, G. v. d. Burg 1, Mej Wed J K. van der Burg 1, Mej Wed. J. Bosveld 1, G. Landman 1, A. J. Heins 1,

Door *Ds. S. O. Los* te *Leerdam*, corr. cl. *Gorinchem*, de contrib. uit:

Lexmond, corr. *H. T. den Hartogh*, van G. den Hartogh 3, J. M, de Jong 1, J. P. Scherpenzeel 1, B. Ipenburg 0,50, Wed. Kok 0,50, J. v. Marijk 0,50, Joh.a Ipenburg 0,50, G. P. Scherpenzeel 1.

Door *Ds. H. Meulink* te *Hendrik Ido Ambacht* corr. cl. *Dordrecht* de contributiën uit:

Alblasserdam, van G. Maat 1, H. Jonker 1, A. Pijl 1, W. van Hoen 1, C. J. J. Timmermans 0,50, M. v. d. Woerdt 1.

Dordrecht, Corr. *A. C. W. Bouwman* van J J. v. d. Steenhoven 1, P. v. Andel 1, J. Rijkhoek 0,50, Ds. H. G de Jonge 2, F. Slijper 2, K. Wierenga 1, D. Meeldijk 1, A. v. Gelder 1, F. Konings 2, F. Kooimans J.Wz. 1, A. v. d. Graaf 0,50, J. B. H. van Rijswijk 1, W. van Rijswijk Jr. 1, A. v. d. Weg 2,50, D. Berends 1, A. v. d. Heuvel 1, Mej. de Wed. D. v. d. Linden 1, Mej. de Wed. J. W. Kooimans 0,50, J. Kooimans J. Wzn. 0,50, Mej. Joh Corn. v. d. Bosch 0,50, G. Vetten 1, Z. v. Schelt 1, Kemper 0,50, A. C. W. Bouwman 1, As. Dekker 1, F. W. de Jongh de Leeuw 2,50, L Bisschop 1, Wed G. v. d. Heuvel 1, H. Steehouwer 2, C. M. Dicke Hzn. 1, A. Meeldijk 0,50, M. Slijper 1.

's Gravendeel, corr. *M. Verhoeff* van M. Noorlander 0,50. M. Verhoeff 0,50, Dr. C. Vetten 2,50.

Hendrik-Ido-Ambacht, van Ds. H. Meulink 1,50.

Nieuw-Lekkerland, van J. de Haan 1, A. den Boer 0,25, K. Simons 0,25, Johs. den Ouden 0,25, W. v. Essen 0,25, A. de Lange 0,25, A. v. Vliet 0,25, P. W. Hak 0,25, A. Stam 0,25, E. de Jong 0,25.

Puttershoek, van Ds. A. Voogel 1.

Zwijndrecht, van W. J. v. d. Veen 1.

Door *Ds. G. Doekes* te *Nieuwdorp* derde termijn van driejaarlijksche bijdragen f 800.—.

Door *Ds. O. D. Eerdmans* te *Boskoop* de contrib. uit:

Boskoop. van P. den Ouden 1, Wed. S. J. Vermeulen 1,50, A. Koenekoop 2,50,

Door *Ds J. D. Wielenga* te *Middelburg*, corr. cl. *Middelburg*, de contrib. uit:

Gapinge, corr. *A. Goedbloed*, van J. de Voogd 0,25, J. Meijers 0,25, J. Louwerse 0,25, J. Dingemanse 0,25 J. Paauwe 0,50, A. v. Maldegem 0,25, Wed. W. Brouwer 0,25, J. K. Verhulst 0,50, P. Besuijen 0,50, A. Houterman 0,25, P. Houterman 0,25, A. Dingemanse 0,50, A. Goedbloed 0,25, Wed. W. Louwerse 0,25, A. Louwerse, 0,25, Jac. Langebeeke 0,50, A. Corbijn 0,50, W. v. Molenbroek 0,25, S. Simonse 0,25.

Grijpskerke, corr. *A. de Visser*, van F. Boon 1. Adr. Louwerse 2,50, L. Bosselaar 5, Abr. Franke 1, A. de Visser 5, As. Franke Pzn. 1, Jac. Marijs 1, J. Marinissen 1, J. H. Geschiere 2, J Huisman 1, A. Geschiere 1, J. de Wolf 2, W. Wisse Sr 2, C. Slabber 1, P. Vos 0,50, Ds. J. J. Koopmans 1, J. Louwerse Lzn. 0,75, A. Hoefkens 1, W. Franke 1,

Koudekerke, Corr. *S. P. Geschiere*, van D. van Sparentak 1, Wed Abr. Wielemaker 1, F. de Rijke 0,25, J. D. Kraaije 0,50, G. ten Brink 0,50, D. de Buck 0,50, A Aarnoutse 0,50. Wed S. van Vlaanderen 0,50, P. van der Maasch 0,50, C. Aarnoutse 1, Jac. Simonse 1, C. Josiasse 0,50, D. Josiasse 1, S. P. Geschiere 0,50, W. van Sparentak 0,50, J. de Kroo 0,50, Kerk 5.

St. Laurens, Corr *Ds. G. H Tosbes*, van C. Willemse Sr 1, J. Gideonse 1, C. Willemse Jr. 1, D. Willemse 1.

Meliskerke, Corr. *K Houterman*, van L. Simonse 2,50, J. Wisse Mzn. 1, Wed. K. Houterman 2, Wed. J. Vader 1, J. Dekker 1, A. Stroo 2, W. Wisse 1, L. Geschiere Gzn. 1, H. Janse 1, K. Polderman 1, A. Lampert 1, J. Wisse Jz. 1, J. Lampert 1,50, Jan Wisse 1, R. Koppejan 1, C. Polderman 1, D. Coppoolse 1, J. Simonse 1, J. Polderman 1 M. Houterman 1, Ds. K. Veen 1, P. Sanderse 1,50, L. Simonse Jzn. 1, L. Verhage 1, F. Polderman 1, H. Maas 0,50. J Simonse Jzn. 1.

Middelburg A, Corr. *C. P. Pouwer*, van A. de Fouw 1, E. Helder 1, A. D. Littooij Az. 2,50, C. J Hondius 2,50, J. 't Hart 1, Wed. J. A. Pouwer 1, W. A. de Rijcke 2,50, J. A Vertregt 2,50, B. Schoonaard 1, C. Cornelisse Mzn. 2.50, C. Willemse 1, Piet Sanderse 1, P. Remijn 1, K. Houterman 1, C Cabboord 1, C. v d. Kleijn 1, J. v. d. Woestijne 1, W. de Rijcke, Breeweg 0,50, L. Schuman 1, C. Coumou 1, M. de Recht 1, Paul Sanderse 1, C. Cornelisse Czn. 1. J. v. d Klein 1, A. Mesu 1, Mr. L. van Andel 5, Dr. E Scheps 1, Ds. J. D Wielenga 1, J. Olthoff 1, Mevr. Wed. A. Littooy 1, Mej. A. J. Pouwer 0,50, Wed Huiszoon 1, W. B. Kroeze 1, J. Pouwer 0,50, H. van Driel 0,50, Mej. Adriaanse 2,50, C. P. Pouwer 0,50, L. J. Vroon 1, S. Verlare 1.

Middelburg B, Corr. *J de Rijcke* van J. de Buck 1, H. de Hartigh 0,50, P. B. Tazelaar 1,50, Ds L Bouma 2. J. de Rijke 0,50 Joh. de Vader 0,75, M. de Nooijer 1, C Lerwerse 1, I. Baan 1.

Oostkapelle, Corr. *J de Visser Gz.*, van H. Willemse Sr. 1, J. de Visser Gz 0.50, G. Coppoolsse 0,50, C Vader 0,50, J. de Voord Wz 0,50, Johs Louwerse 1, J. Coppoolse 1, Ds. C. J. de Kruyter 1. P. Louwerse 1.

Serooskerke, Corr. *P Coppoolse*, van J. Vader 1, H. Geldof Hz. 1, J. Goedbloed Wzn. 1, P. Coppoolse 1, J. Louwerse Sr. 1, Wed. Jac. Maas 1 P. van Hekken 1, G. Jobse 1, W. Goedbloed Jzn. 1, Andr. Melis 1, J. de Buck 1, Abr. Melis 1, Johs. Wondergem 1, J. de Kam 1, A. Gideonse 1, A. Langebeeke 1,50, W Melis 1, J. Coppoolse 1, Jan Louwerse 2,50, M. F. Sturm 0,50, J. Louwerse Jzn. 1, B. Meijers 1, L. de Rijke 1, J. de Nood 1. J. Goedbloed 0.50, Jan Goedbloed 1, P. Cevael 0,50, P. Kesteloo 1, P. Boone 0,50, C. Christiaanse 0,50, S Meijers 1, S. v. d. Bosse 1. S. Meijers, Bzn. 1, J. Simonse 1, W. Meijers 1, A. Meijers 1.

O. en W. Souburg Corr. *W. de Visser*, van A. Steketee 0.50, P. Wisse 0,50, J. Kluifhout 0,25, A. Arendse 0,50, H. de Muynk 1, C. Wisse 0,50, J. J. de Keijzer 1, M. P. Arendse 1.

Wordt vervolgd.

Giften.

Van W. te Raa te Rekken (Eibergen) 25.

Door ds. G. v d. Munnik te Leens nagift op de collecte van Ulrum 2,50. Door ds. F. Kramer te Monster van H. de Weever te 's Gravenhage 25. Door Ds. J. D. Wielenga te Middelburg van A. de Visser te Grijpskerke 2,50.

De Penningmeester der Theol. School
A. M. DONNER,

Amersfoort 3 *Mei* 1915.

DE KERK.

LII.

HET AMBT DER OUDERLINGEN. (18.)

Ons laatste artikel over het ambt der ouderlingen zal gewijd zijn aan de bespreking van enkele belangrijke vragen.

a. Behoort ook het financiëel beheer der gemeente tot het ambt der ouderlingen? In het algemeen kan reeds terstond worden geantwoord dat het financiëel beheer niet staat buiten hun werk, daar volgens Art. 16 der kerkenordening der dienaren ambt is met de ouderlingen te bezorgen dat alles eerlijk en met orde geschiede. Onder deze zorg valt ook het beheer van de financiën der gemeente. In de tweede plaats zijn de predikanten, de ouderlingen en de diakenen leden van den kerkeraad, en heel het bestuur der gemeente behoort tot het gebied van den kerkeraad.

Het is geheel naar de orde dat de goederen der kerk staan onder het beheer der kerk. De kerk moet voor al wat tot de uitoefening van de ambtelijke bediening, en voor de gelden, die daarvoor noodig zijn, niet afhankelijk zijn van een macht buiten haar. Dit heeft Rome recht verstaan. Zij heeft steeds volgehouden dat het tot het eigen recht der kerk behoort, goederen te bezitten en het beheer daarvan in eigen handen te hebben. Bij de reformatie is deze gewichtige factor van het kerkelijke leven te veel uit het oog verloren. De overheid had de leiding van en steunde in de reformatie der kerk en hield voor een groot deel het beheer of het toezicht op de kerkelijke goederen in handen. In ons land werden de kerkelijke goederen bestemd voor het onderhoud van kerken en pastoriën na de hervorming door plaatselijke ontvangers bestuurd, en spoedig daarna werd het beheer aan kerkmeesters opgedragen, die voor een groot deel door de overheid of door ambachtsheeren werden aangesteld. In de Ned. Hervormde kerk is het beheer der kerkelijke goederen en fondsen der Hervormde gemeenten in Nederland, en de zorg voor de kosten van haren eeredienst in iedere gemeente opgedragen aan kerkvoogden, onder medewerking van notabelen, en onder toezicht van provinciale colleges en van een Algemeen College. Bij de Scheiding keerde men terug tot de K. O van Dordrecht en kwam het beheer, voor zooveel dit in die dagen mogelijk was, in handen van den kerkeraad. Op onderscheidene plaatsen evenwel, wijl de kerken geen rechten hadden in den staat, stonden de goederen op den naam van particulieren. Dit beheer der goederen door een college buiten den kerkeraad gaf hier en daar aanleiding tot het stellen van kerkvoogden, die later toen de kerken der Scheiding volle vrijheid bezaten, zich wel eens wat veel rechten aanmatigden, en de macht van den kerkeraad bemoeiden. Hierover werd geklaagd door de provincie Overijsel op de synode van Groningen, 1872, en deze verklaarde dat de kerkvoogden noch in de regeering, noch in het beheer van de stoffelijke goederen der gemeente, een beslissende stem in den kerkeraad mogen hebben (Art. 156). Wel zoo werd

in de overweging gezegd kan de kerkeraad hen gebruiken als een commissie van beheer, die de kerkeraad voorlicht in de behartiging van de stoffelijke zaken, en zijn besluiten uitvoert, maar uit principiëele en practische overwegingen werd besloten dat de kerkvoogden geen zelfstandige macht mochten uitoefenen. Toen eenmaal dit besluit genomen was, stierf de waardigheid van kerkvoogd van zelf uit. Bij de Reformatie van 1886 kon men, zoolang de toestand van doleantie duurde, geen rechtspersoonlijkheid bezitten voor de uitgetreden kerken, en richtte men kerkelijke kassen op, die voor de kerken in rechten optraden en de goederen beheerden. Maar juist wijl de kerkelijke kassen konden ontaarden in een macht tegenover den kerkeraad, en de kerkeraad om een onbruikbaar of lastig lid van de kerkelijke kas kwijt te worden licht misbruik kon maken van de kerkelijke tucht, werden bij de ineensmelting der kerken in 1892, op aandrang van de christelijke Gereformeerde broeders, de kerkelijke kassen afgeschaft, en uitgesproken dat het beheer der goederen behoort bij den kerkeraad. Wel kan de kerkeraad administrateurs benoemen, een commissie van beheer, wier leden niet noodzakelijk leden van den kerkeraad behoeven te zijn. Maar de kerkeraad heeft er voor te zorgen dat deze administrateurs geheel verantwoordelijk zijn aan den kerkeraad, nimmer eene onafhankelijke positie innemen. Anders zou men twee afzonderlijke besturen kunnen krijgen, die met elkander in botsing komen. Om dit te voorkomen moet de kerkeraad het financiëel beheer in eigen handen houden, ook al laat hij het werk verrichten door mannen, die daarvoor bekwaam en daartoe bereid zijn.

b. Behoort het voorlezen in de kerk of het lezen van eene leerrede ook tot het ambt van een ouderling? Deze vraag kan niet in bevestigden zin beantwoord worden. Wel meenen sommigen dat deze werkzaamheden in de kerk beslist door den ouderling moeten worden verricht, doch dit is een vergissing. Nergens in de Schrift, nergens in het formulier van bevestiging wordt dit werk aan de ouderlingen opgedragen. Nog sterker, het behoort beslist niet tot het regeerambt. Voor het voorlezen en vooral voor het preeklezen is eene bekwaamheid noodig, die niet van al de ouderlingen kan worden gevraagd. Iemand kan zeer goed een uitmuntend regeerouderling of ziekentroost zijn en toch een slecht lezer, die òf geen duidelijke stem bezit òf de taal niet recht verstaat en door de wijze van lezen ontsticht. Goed lezen en vooral goed voorlezen der H. Schrift is een kunst, waarin iemand zich wel ter dege mag oefenen.

Het preeklezen moet altoos eene uitzondering blijven in de gemeente, in geval van nood. Maar juist wijl de lezing de bediening van het Woord vervangt, is het van belang dat de kerkeraad zorg draagt, dat door iemand gelezen wordt die tot stichting van de gemeente kan werkzaam zijn. De kerkeraad moet voor dien arbeid een broeder, liefst een broeder ouderling, aanwijzen, die daarvoor de gaven bezit en met stichting kan voorgaan. In de aanwijzing door den kerkeraad schuilt de bevoegdheid van dien broeder. De kerkeraad toch moet zorg dragen dat de bediening des Woords geregeld geschiedt. Op zijn weg ligt het dus ook dat, wanneer de gewone bediening niet kan plaats hebben, iemand worde aangewezen voor den hulpdienst, het lezen eener leerrede te midden der gemeente.

De gewone voorlezing van het Woord Gods bij de samenkomsten der gemeente kan geschieden door den dienaar des Woords of door een der andere ambtsdragers of ook door een lid der gemeente, mits deze daartoe door den kerkeraad aangewezen is. Wenschelijk is het dat de predikant, die de geheele liturgie heeft te leiden, zelf het Woord leest.

In verband hiermee kan nog gevraagd: *c. Mogen de ouderlingen niet optreden, als er geen predikant is, bij de prediking, bij de huwelijksbevestiging, enz.* Het antwoordt op deze vraag is niet moeielijk. Immers deze werkzaamheden behooren bij de bediening des Woords en voor dit werk is de ouderling niet onderzocht. Een ouderling mag niet optreden als oefenaar, indien hij niet door de Kerk daarvoor is bevoegd verklaard. De orde moet in 's Heeren Kerk beslist gehandhaafd. Art. 3 waarschuwt tegen het verwarren der ambten, zeggende: „Het zal niemand, alhoewel hij een doctor, ouderling of diaken is, geoorloofd zijn, den dienst des Woords en der Sacramenten te betreden, zonder wettelijk daartoe beroepen te zijn."

d. Mag een ouderling of een diaken wel bezoldigd worden? Deze vraag werd gedaan op de Synode van Middelburg (1581) en door Prof. Danaeus beantwoord in den zin, dat dit niet raadzaam was, en wel *a* om te voorkomen dat dit ambt niet om finantieel voordeel zou worden begeerd, *b* omdat deze ambten van dien aard zijn, dat zij om niet behooren gedaan te worden. Zij die zulke diensten aannemen behoeven hun aardsch beroep niet te laten varen. Geheel anders is dit met dienaren. Deze wijden geheel hun leven en al hunne krachten aan de Kerk, kunnen en mogen geen aardsch beroep uitoefenen, en hebben daarom volgens 1 Tim. 6 en 1 Cor. 9 recht op levensonderhoud. Indien evenwel de waarneming van hun ambt zooveel van hun tijd en hunne krachten vergt, dat eigen zaken en de verzorging van eigen gezin daardoor schade zou lijden, gebiedt de Christelijke liefde dat men hen te hulp kome uit de Kerkelijke goederen.

Ook Voetius acht het gewenscht (Pol. Eccl. I 815, III 442) dat de ouderlingen hun ambt om niet waarnemen, wijl zij anders gevaar loopen zouden dat lediggangers en die geen voorstanders zijn in geloof en in godzaligheid, ter wille van de tractementen zouden staan naar de regeering. Maar tevens zegt hij dat eene bezoldiging niet kan geweigerd worden aan de ouderlingen, indien zij zich geheel overgeven aan hun ambt.

Principieel is o. i. hiermede het antwoord op de gestelde vraag gegeven. Vanuit het oogpunt van het beginsel is het geven van bezoldiging aan een ouderling of aan een diaken geoorloofd, maar in de practijk moet de Kerk hiermede voorzichtig zijn.

In onzen tijd, nu het aantal predikanten te gering is in verhouding tot het aantal en de grootte der kerken is het in sommige gevallen aan te bevelen een of meer broeders, die rijk begaafd zijn, voor den praktischen arbeid in de gemeente, maar die geen tijd mogen en kunnen onttrekken aan hun gezin en werkkring, voor hun arbeid in de gemeente te salariëeren.

Tenslotte wijzen wij nog op de slotclausule van Art. 23 van onze Kerkenordening, waar als roeping van de ouderlingen staat: *en ook anderen tot de christelijke religie te vermanen*

Deze missioneerende werkzaamheid van den ouderling staat sedert 1586 in de kerkenordening. Onze vaderen wilden hiermede uitdrukken, dat de ouderlingen moesten beschouwd worden als de ouderlingen van allen, die in den kring van de plaatselijke kerk woonden, en dat zij de roeping hadden, niet als geloovigen, maar ambtelijk, om allen tot de Gereformeerde kerk toe te brengen. Dat onze vaderen deze beschouwing toegedaan waren, ligt als voor de hand. De kerk was pas tot reformatie gekomen. Er was maar ééne erkende kerk, nl. de Gereformeerde kerk, die in de rechten en in de plaats van de Roomsche kerk was gekomen. Tot die kerk moesten alle burgers behooren en die niet bij de Gereformeerde kerk zich gevoegd had, moest wegens ontrouw vermaand worden. Dit standpunt is thans, bij de gedeeldheid in het kerkelijke leven, niet meer vol te houden. Aan den persoon moet de vrijheid gelaten om zich aan te sluiten bij welke kerk hij wil. Een iegelijk is in dezen aan God rekenschap verschuldigd. Het gezag der ambtsdragers strekt zich dan ook, naar onze beschouwing, niet uit tot alle burgers eener gemeente, maar slechts tot hen, die vrijwillig zich voegen onder het bestuur van den kerkeraad. Het is dan ook zeer geoorloofd, dat de ouderlingen als christenen de zoodanigen, die buiten de kerk zijn, vermanen den Heere te dienen en zich te voegen bij de Gereformeerde kerk, maar dit behoort niet tot hun ambt. Ware dit zoo, dan moesten alle ambtsdragers van ontrouw beschuldigd worden, die niet alle jaren alle burgers van hunne stad of van hun dorp opzochten, om hen tot de christelijke religie te vermanen. En deze bewering zou ongerijmd zijn. In historischen zin opgevat behooren deze laatste woorden van dit artikel niet in de K. O

BOUWMAN.

DE PAASCHBOODSCHAP DER KERK AAN DE WERELD.

Daarom zegt Hij: Ontwaakt, gij die slaapt, en staat op uit de dooden, en Christus zal over u lichten. EFEZE 5 : 14.

God schiep ons, menschen, als redelijke en zedelijke wezens.

Daarvan kunt gij nimmer diep genoeg doordrongen zijn.

God is van al wat gij denkt en spreekt en doet de eerste Oorzaak. Zonder God vermoogt gij, ook op natuurlijk gebied, niets. Als God zijne kracht niet in uwe spieren werken laat, dan kunt gij 's morgens uwe legerstede niet verlaten, dan kunt gij uwe hand niet opheffen, dan kunt gij zelfs geen enkel woord uiten.

Zie het maar aan sommige zenuwkranken. Soms liggen zij met klaar bewustzijn en zonder dat ook maar eenig lichamelijk letsel hen trof zóó machteloos neer, dat zij op geen enkele wijze den wensch huns harten kunnen vertolken. Dat zij smachten naar water, en zelfs hooren uitmaken, dat zij thans geen dorst zullen hebben — terwijl zij toch niet in staat zijn u te beduiden, waardoor zij gekweld worden.

Zoo is dus de Almachtige aller dingen Oorsprong en Oorzaak.

Maar nu zijt gij geen plant of boom, die opgroeit naar de natuurwetten, welke de Schepper voor de onbezielde schepping verordineerde. Opgroeit dus naar het natuurproces. Neen, gij treedt op als tweede oorzaak. God geeft u de kracht. Maar gij zijt het die denkt, die spreekt, die loopt.

Niet alsof er deeling van arbeid plaats hebben zou.

Als in de Theologie, en bepaaldelijk in het stuk der Voorzienigheid, God de eerste en gij de tweede oorzaak wordt genoemd, dan is daarmede niet bedoeld, dat van een bepaald werk God de eerste helft en gij de tweede helft verricht. Maar elke zaak is geheel het werk van de eerste, maar tevens ook geheel het werk van de tweede oorzaak.

—

Op geestelijk en zedelijk gebied is dit niet minder waar.

In al het denken en willen des menschen krijgt de souvereine God altoos zijnen wil. Wat hier op aarde geschiedt, gebeurt niet alleen naar den bepaalden raad en voorkennis Gods maar ook en niet minder zóo, dat er eene zekere inwerking Gods bij plaats heeft. Tevens geldt echter ook van al het gebeuren, waarbij de mensch betrokken is, dat die mensch niet handelt krachtens eene zekere physische natuurnoodwendigheid maar als tweede oorzaak. Vandaar dan ook, dat de mensch voor het gebeurde verantwoordelijk blijft. Vandaar dat God nimmer is de auteur der zonde, maar verre is van goddeloosheid. Vandaar dat het de mensch is (en niet God), die aan zondige gedachten, woorden en werken de zondige qualiteit bijbrengt.

En probeer gij nu niet het verband tusschen Gods raad en inwerking eenerzijds en het denken en handelen des menschen, vooral voorzoover het de zonde betreft, anderzijds, bloot te leggen met uw verstand. Dat gelukt u toch nimmer. Daarvan hebben de diepste denkers ten slotte moeten getuigen, dat dit probleem hun te machtig was. Dat verband is er wel, maar wij zien het niet.

Houd daarom deze beide zijden der waarheid steeds tegelijker tijd vast.

De souvereine God voert altoos zijn eeuwigen raad uit en werkt altoos in en met zijne almachtige en alomtegenwoordige kracht. Dat is de eene zijde. En de andere: de mensch is de tweede oorzaak, die niet handelt krachtens eene zekere natuurnoodwendigheid maar vrijwillig, en draagt daarom ook steeds de verantwoordelijkheid.

Zet dus nimmer Gods besluit over en Gods inwerking op het wereldgebeuren ter zijde. Geen Pelagianisme, dat hemelhoog des menschen vrijen wil verheft!

Maar loochen ook nimmer 's menschen verantwoordelijkheid. Geen Determinisme, dat alle verantwoordelijkheid van den mensch loochent en eigenlijk de ethische verschijnselen van berouw en wroeging en schuldgevoel niet verklaren kan. Veroordeel wat de vader der moderne richting in ons vaderland durfde schrijven: In het paleis des hoogepriesters moest Petrus zijn Heiland wel verloochenen, omdat het zedelijk proces in hem nog niet tot die mate van ontwikkeling was voortgeschreden, dat hij tegen zulk eene verzoeking, waarbij zijn leven op het spel stond, bestand kon zijn.

Houd u aan het Woord, het onfeilbare Woord onzes Gods. En dat beslist voor u deze gewichtige quaestie reeds in deze enkele woorden, door Petrus in zijne bezielde en krachtige Pinksterrede door de leiding des Geestes ingevlochten: »Dezen, door den bepaalden raad en voorkennis Gods overgegeven zijnde, hebt gij genomen en door de handen der onrechtvaardigen aan het kruis gehecht en gedood," Hand. 2 : 23.

Ware deze onderwijzing der Schrift steeds ter harte genomen, er zou èn in theorie èn in de praktijk ook in zake de roepstem tot bekeering tot den zondaar heel wat minder gedwaald zijn.

Maar zoo was het helaas niet.

Telkens heeft men zich aan eenzijdigheid schuldig gemaakt.

En zoo gaat het naar beide kanten nog steeds door.

Hier de Remonstrant, de Ethische Theoloog, die zegt: Het aanbod van de genade Gods in Christus aan den zondaar zou niet waarlijk gemeend zijn, als de mensch niet kon gelooven als hij wilde. Zij zien dus wel in zooverre in het geloof eene gave Gods, als het God is, die tot den zondaar komt met de noodiging des heils. Tegelijkertijd evenwel is het voor hen een werk des menschen, ja, het werk des zondaars bij uitnemendheid, omdat hij het aanbod aannemen maar ook weigeren, geloof schenken maar ook onthouden kan.

Lijnrecht is dit in strijd met de Heilige Schrift.

Daar is de Antinomiaan, die beweert: Gij moogt den eisch der bekeering niet doen hooren. Ja wat baat het al, of de mensch onder de middelen der genade komt. Als hij verkoren is en door den Heiligen Geest wedergeboren wordt, gaat hij bij zijn sterven den hemel in. En zoo niet, dan gaat hij toch voor eeuwig verloren.

En weer zeg ik: Lijnrecht is dit in strijd met de Heilige Schrift.

De paaschboodschap der gemeente, haar door haar Koning toevertrouwd, werpt de valsche lijdelijkheid met één slag neer.

Of kan de eisch Gods meer op den voorgrond gesteld dan in dit woord: „Ontwaakt, gij, die slaapt, en staat op uit de dooden, en Christus zal over u lichten"?

Zie, bij de wedergeboorte zijt gij geheel lijdelijk.

God werkt haar in u, maar zonder u.

Niet alzoo echter bij de bekeering.

Daarvan zeiden de vaderen te Dordt: „En als dan wordt de wil, zijnde nu vernieuwd, niet alleen van God gedreven en bewogen, maar, van God bewogen zijnde, werkt hij ook zelf. Waarom ook terecht wordt gezegd, dat de mensch, door de genade die hij ontvangen heeft, gelooft en zich bekeert".

HONIG.

De Financiën der Vrije Universiteit.

—

De Financiën van de Vrije Universiteit zijn niet rooskleurig Er is reeds herhaaldelijk gesproken van een *financieelen nood.* In de laatste jaren zijn krachtige pogingen allerwege aangewend om versterking van inkomsten te krijgen, maar de vrucht van de actie beantwoordde niet aan de verwachting. De actie heeft tot resultaat gehad dat het aantal leden steeg van 386 tot 416, en dat der contribuanten steeg van 11942 tot 12930, maar daarmede is ook voor de toekomst volstrekt niet verzekerd dat de inkomsten de uitgaven dekken. Het tekort over de laatste jaren was zelfs dreigend groot. In 1913 bedroeg het tekort f 17000 en in 1914 f 20000. Nu is dat bedrag wel tendeele gevonden uit legaten die in deze jaren inkwamen, en die voor kapitaalvorming bestemd waren, maar ook het kapitaal zelfs moet worden aangesproken, en het gevolg er van is, dat een verminderde renteontvangst van ± f 1200 jaarlijks als schadepost moest worden geboekt. Een vermindering dus in kapitaal van ongeveer f 25000.

Vanwaar dat groote tekort? Natuurlijk kunnen hiervoor allerlei oorzaken worden aangevoerd, maar onwillekeurig komt de gedachte op alsof de Vrije Universiteit niet genoegzaam leeft in de harten van hen die zeggen dat zij haar zoo liefhebben. Immers er is jaarlijks een kleine f 80,000 noodig voor deze stichting. Is dan waarlijk deze som niet bijeen te brengen door de vele Gereformeerden, vrienden van de V. U., waaronder er zijn die over groote inkomsten en groote vermogens beschikken? Het komt ons vreemd voor.

De *Heraut* deelt mede dat Directeuren der Vereen. voor H. O. zich gewend hebben tot de Gereformeerde kerken in Noord-Amerika met de bede om voor het tekort een collecte te willen houden. Zulk een bede is geoorloofd. Ook de Gereformeerden in N. Am. hebben belang bij de Vrije Universiteit. Maar zulk een bede moet toch wel niet aangenaam zijn, en is niet vereerend voor de Gereformeerden in Nederland.

Vanwaar moet dan hulpe worden gezocht? De *Heraut* raadt aan een extra-collecte te houden in de kerken. Op zich zelf is hiertegen natuurlijk niet het minste bezwaar. Wel zijn de kerken reeds zwaar belast met collecten, maar er zullen wel kerken zijn, die nog een extra-collecte meer willen houden. Maar wil de V. U. voor de toekomst niet financiëel in ellende levende blijven, dan moet zij beter leven in het hart van ons christenvolk. En zou daartoe niet goed zijn dat met alle bescheidenheid, oprechtheid en beslistheid gezocht wordt naar een weg waarlangs meer samenwerking komt op onderscheiden terrein en alle ban uit het hart der broederen wordt weggenomen?

BOUWMAN.

Sonnevanck.

Deze kostelijke stichting, zoo heerlijk gelegen in de nabijheid van Harderwijk, temidden van de bosschen, op hoogen grond, heeft volgens het pas verschenen verslag wel geleden door den oorlogstoestand, maar de toestand is toch op elk gebied bevredigend. In het jaar 1914 werden 222 tuberculose patienten behandeld met 30172 verpleegdagen. Bovendien werden nog 52 militairen behandeld, die niet aan tuberculeuse leden, met 1170 verpleegdagen. Op 1 Jan. 1914 waren er 84, op 1 Jan. 1915 83 patienten. Van de patienten behoorden 60 tot de Gereformeerde kerken, 47 tot de Hervormde kerk, 23 tot de Roomsche kerk, 3 tot de Chr. Ger. kerk, 4 tot andere gezindten en 1 niet tot eenig kerkgenootschap.

Sonnevanck was ook in 't voorbijgegane jaar voor vele arme lijders een gezegende stichting. Voor de bestrijding der tuberculose is noodig rust, frissche zuivere lucht en goede voeding, en deze drie kunnen in Sonnevanck genoten worden. Maar zal Sonnevanck voor velen, die steun aanvragen, een rust- en genezingsoord zijn, dan heeft de stichting zelf bestendig hulp noodig. Het Jaarverslag wijst er op dat de Vereeniging die het Sanatorium exploiteert, den steun evenmin kan missen als het suppletiefonds. De Vereeniging heeft alles moeten leenen voor den bouw en de inrichting en moet dus jaarlijksche rente en aflossing betalen; het suppletiefonds moet hulpe bieden aan wie zelf den kostenden prijs niet kan betalen. Denke dan de liefde der christenen ook aan Sonnevanck.

BOUWMAN.

Opruiing?

Ds. H. Koffijberg te Muiden schreef eenige weken geleden een „open brief" aan den hoofdredacteur van *De Standaard*, en thans dient hij op de kritiek van dat blad op zijne brochure van antwoord.

Ds. Koffijberg bespreekt de verschillende asterisken uit de De Standaard en verweert zich vooral tegen het verwijt van De Standaard alsof hij zich schuldig zou gemaakt hebben aan schennis van de partijdiscipline. Hij aarzelt niet om de behandeling van zijne brochure „indroevig" te noemen.

In dit persdebat tusschen Ds. K. en De Standaard, ofschoon op zich zelf niet van ingrijpende beteekenis, is één punt van beteekenis in het geding gekomen, en dat is dat de afkeuring van de taktiek van De Standaard aangemerkt is als verzet tegen de partijleiding van den veldheer. Dit is een fout geweest. Het moge niet zoo erg zijn bedoeld, maar het is toch een ernstige zaak, waardoor de waarheid en gerechtigheid dreigt te struikelen en de vrijheid in het gedrang komt Ds. Koffijberg komt daarom terecht tegen deze vreemde beschuldiging op.

De polemiek tusschen De Standaard en Ds. K. ging niet over groote principes, en berustte o. i. voor een groot deel op misverstand, en daarom berouwt het ons niet dat zij thans geëindigd is. Of het einde bevredigend is?

BOUWMAN.

Vaccinatie.

Dr. Rijk Kramer, arts te Amsterdam, die reeds vroeger zich ten gunste van de vaccinatie had uitgesproken, zet thans in het orgaan van de Vereeniging van Christelijke Natuur- en Geneeskundigen zijn studiën voort, met een artikel over „de vaccinatie bij het licht der openbaring". De bezwaren tegen de vaccinatie ingebracht worden in dit artikel besproken en weerlegd. Hij besluit zijn artikel met de volgende conclusie:

> Waar nu in deze studie bewezen is, dat de voordeelen der vaccinatie duizendvoudig de nadeelen overtreffen, kan van een beschuldiging van doodslag geen sprake zijn, mits aan de eischen, door ervaring en wetenschap gesteld, is voldaan; maar hebben wij in haar te zien een middel door Gods voorzienigheid ons aan het licht gebracht tot behoud van het leven tegen het pokkengevaar.
>
> De macht en de plicht dat middel daartoe aan te wenden ontleent de mensch aan zijn schepping *naar Gods beeld.*
>
> Wel is door de zonde de oorspronkelijke gerechtigheid — het beeld Gods in engeren zin — verloren, doch niet de menschelijke natuur met zijn vermogens en krachten — evenmin de naaste bestemming van den mensch heerschappij te oefenen over de aarde.
>
> Omdat God, de Alwijze, Zijn eeuwige

gedachten in de schepping heeft belichaamd en geopenbaard, daarom *kan* de mensch, naar zijn beeld geschapen, die gedachten leeren verstaan, en *moet* hij ze in zijn wetenschap vertolken. Omdat God Souverein is, daarom *kan en moet* de mensch naar Zijn beeld geschapen, ook heerschappij oefenen over de aarde en door bewust in te dringen in die schepping door het gebruik der middelen steeds trachten die macht over haar te verhoogen.

En zoo ook omdat God door Zijne voorzienigheid alles regeert, daarom kan en *moet* de mensch, wijl geschapen naar Zijne gelijkenis, alle middelen, niet slechts ter *bestrijding* maar ook ter *voorkoming* van lijden aanwenden.

Wie den mensch dat vermogen ontneemt, zeggende: „de mensch moet geen voorzienigheidje spelen", ontneemt aan het beeld zijn wezen. Zonder dit vermogen zou de mensch geen beeld Gods zijn, evenals hij zonder de heerschappij dit niet zou zijn.

Als God te willen zijn, was de oorzaak van den val. Gods beeld te blijven, d. i. conform Gods wil te handelen zijn roeping.

Onderwerping aan Gods wil, geopenbaard in natuur en Schrifttuur, is daarom niet een lijdelijk berusten in een nodolot, maar uit zich in een *zoeken* van de middelen, die God beschikt heeft zoowel ter bestrijding als ter *voorkoming* van lijden en een *aanwenden* in gehoorzaamheid aan de zedewet.

Van God de ziekten als gevolg van de zonde, van Hem ook als blijk Zijner algemeene genade, middelen daartegen of ter voorkoming daarvan. 't Is God, die den mensch onderricht van de wijze. Maar dan ook 's menschen roeping, als beeld Gods, door het toepassen en uitbreiden der middelen, medearbeider Gods te zijn en zoo moet het religieuse denken, ook over het vaccinatie-probleem eindigen met een *Soli Deo Gloria.*

Billy Sunday.

In de Vereenigde Staten van N. Amerika is een krachtig prediker opgestaan, een revivalist, een opwekkingsman, die de geestelijk lauwe, alleen voor materieele dingen warme Amerikaansche wereld in beroering weet te brengen, als sinds de dagen van Wesley en Whitefield niet geschied is. Die prediker is Dr. William A. Sunday. Een merkwaardige man. Een man vroeger ball-speler, maar na zijne bekeering een zeldzaam, aangrijpend krachtig prediker, die door zijn woord de schare weet te bezielen, een ontroering, een omkeering in de geesten te weeg te brengen, een man die soms 25000 man onder zijn gehoor heeft, die optreedt tegen drankhuizen, tegen allerlei volkszonden, en die — om in de taal van het Methodisme te spreken — in 1913 reeds 500.000 bekeerlingen had.

Dr. J. van Lonkhuizen schreef in de Amerikaansche „*Wachter*" over dezen merkwaardigen man eenige belangrijke artikelen, waaraan wij sommige bijzonderheden ontleenen.

William County werd 19 Nov. 1858 te Store County, Iowa, geboren. Van 's vaders zijde van Duitsche, van moeders zijde van Engelsche afkomst. Vier maanden voor zijn geboorte was zijn vader als vrijwilliger in het leger der Noordelijken vertrokken om nimmer weer te keeren. Hij stierf in het legerkamp aan longontsteking, zijn vrouw met nog een jongske van een paar jaren achterlatende. Groot waren de zorgen die op de vrouw rustten. Ten laatste zag zij geen kans meer de kinderen bij zich te houden en moest zij hen naar het Soldiers Orphan Home te Glenwood, Ia. zenden en toen dit opgeheven werd naar het Davenport Orphan Home. Daar had hij een goede, en naar het schijnt ook wel een godsdienstige opvoeding. Althans onvoorwaardelijk geloof in de Heilige Schrift werd hem daar ingeprent. Op zijn veertiende jaar verliet hij de inrichting om met zijn twee jaren ouderen broeder bij zijn grootvader, een pioneer settler op een farm bij Ames in Iowa te komen. De man was streng, maar flink en goed van aard. De jonge William Sunday, in zijn prille jeugd een tenger knaapje, groeide daar in Gods vrije natuur tot een gezonde en sterke knaap op. De man gaf hem wijze lessen. „Het is niet wat je aan je hebt, maar wat je in je hebt, dat den man maakt" placht hij te zeggen.

Op zekeren dag echter ontstond er tusschen hem en zijn grootvader verschil over het breken van een harnas — en de kort van stof zijnde Billy verliet de farm. Hij ging stadwaarts en vond als een »Jantje-van-alles« een plaats in een vierde klas hotel, waar hij eten mocht van het eten dat er was en achter de toonbank slapen mocht. Daar bleef hij acht maanden en had vervolgens verscheidene ambachten en verkeerde op verschillende plaatsen. Door en door bekend raakte hij op die manier met het leven en de taal van jongens en van het in lager klas levende volk. Des daags werkte hij en halve nachten studeerde hij waar hij kon.

Hij kwam in dienst bij een begrafenis-ondernemer en een hersteller van meubelen. Maar bij dit werk kon William (Billy) het niet uithouden. Hij hield meer van levende dan van doode menschen, meer van het woelige leven dan van de stille werkplaats. Weldra sloot hij zich aan bij een groep balspelers en werd spoedig een van de allerbeste spelers.

Maar God had een andere loopbaan voor hem weggelegd, en wilde dat hij zijn energie en enorme levenskracht tot een beter doel aan zou wenden.

Deze eerste periode was slechts de school waar God deze verkorene in een geweldig lichamelijk uithoudingsvermogen, dat soms bijna aan het bovenmenschelijke schijnt te grenzen, had geoefend. Met bloed vol ijzer en staal van zijn moeder toegerust, met een harde eenvoudige opvoeding, en bewaard voor kwade gewoonten en uitspanningen, had God over hem gewaakt en was Hij bezig door alles heen hem naar het doel te brengen. Zooals wij Gipsy Smith eens in een teeder oogenblik, met een traan in het oog, hoorden zeggen: »Ik ben een verkorene, ik weet dat ik een verkorene ben, ik zie het in Gods leiding", zoo mag ook Billy Sunday wel zeggen.

Op een Zondagnamiddag wandelde en slenterde Billy Sunday met vijf of zes vakgenooten alle vijf helden in hun vak, omringd door het noodig getal van de bewonderende straatjeugd, door het zuid-eind van het business district van Chicago. Op den hoek van State en Van Buren Strs, daar waar nu de Siegel & Cooper departmentstore is, was toen een open huisplaats. Daar hielden eenige mannen en vrouwen — werkers van de Pacific Garden Mission — een open-lucht-meeting. Sunday en zijn vrienden stonden stil en luisterden. Hun aandacht werd getrokken en zij gingen op de rand van het veld zitten. Het zingen van de oude gospel songs, (evangelische gezangen) (dezelfde die zijn moeder in zijn prille jeugd in de log cabin (hut van boomstammen) gewoon was te zingen) deden teere snaren in zijn hart trillen. Hij dacht terug aan de dagen van ouds en een onzegbare onvoldaanheid met zijn tegenwoordig leven werd in hem wakker. Toen de meeting over was kwam een van de werkers, een jong man wiens naam Harry Monroe was (dezelfde die nu superintendent is van de missie in Chicago, zelf door God door deze Missie uit het slijk opgehaald, en die voor Billy Sunday, voor Mell Trotter en andere bekende zendingsmannen tot zoo grooten zegen is geweest) naar den jongen Sunday toe, ziende dat hij geroerd was, en noodigde hem uit naar het mission-lokaal twee blok verder te komen. Stond er voor. En zeide eensklaps: „Jongens ik ga binnen." Een spotvloek bij den een, en een grof woord bij een ander. Maar Billy Sunday ging er in. Daar was gezang en gebed en korte maar krachtige evangelieprediking. En aantal avonden later was Sunday weer in Mission en ging vier, vijf avonden achtereen. Toen hij hulp noodig had „evenzeer als de man bij het badwater te Bethesda, niet wetende wat of hoe te doen" hoorde hij zich in de Mission toespreken met een stem, die „als een adem des hemels was", en zag hij Mrs. Clark, echtgenoote van Col. Clark den stichter van de Mission, voor zich staan. »Zij sprak tot hem" als een moeder en met een wijsheid haar van boven gegeven leidde hem daarheen waar hij het licht van het kruis kon zien stroomen. »Stapje bij stapje bracht zij hem er toe om te zien, dat het eeuwige leven is een gift van Gods vrije genade en als een gift aangenomen moest worden met een kinderlijk geloof in het volbrachte werk van Christus. En nadat de goede vrouw eenige Schriftuurlijke beloften voor zijn voet had gelegd, waarop hij zich veilig verlaten kon, toen — zoo heet het in de beschrijving — toen maakte hij de beslissing en nam Jezus als zijn algenoegzamen Zaligmaker aan en beloofde overeenstemmig met al wat Gods wet van hem eischte; en toen spoedig, heel spoedig was zijn last van hem genomen. Hij wist dat zijn naam was geschreven in het boek des levens, en de vrede die alle verstand te boven gaat kwam in zijn hart«.

Na zijn bekeering ging Sunday als weleer naar het ball park, verwachtende door zijne makkers met spot begroet te zullen worden. Juist het omgekeerde was het geval. Ieder had een woord van bemoediging voor hem. Daar was niet één balspeler in het geheele team, (groep) die met hem spotte. En God gaf, zelfs in dien kring, zijn kennelijke goedkeuring op Billy Sunday's keuze. In diezelfde week speelden zij tegen de Detroit Club, waar mede de beroemdste spelers in waren. Het spel ging ontzettend scherp tegen elkander. Nog één bal en het spel was gewonnen of verloren. En zie daar glijdt één van de beste spelers met zijn voet uit, de bal gaat verkeerd, zal ver buiten den kring vliegen, met een geroep tot God in het hart snelt Sunday ongelooflijk snel in de richting waar hij de bal verwacht neer te komen — hij hoort hem suizen boven zich, de bal, daalt sneller neer dan verwacht was, hij steekt zijn hand uit, viel, maar had de bal in zijn hand. En het spel was gewonnen en daarmede een groote som voor zijn vrienden. Geweldig enthousiasme bij hen. Maar Billy had de hand Gods gezien, en wist dat God hem hoorde.

Op Zondag speelde hij nog één keer, na veel strijd, maar deed het daarna niet weer. Wel bleef hij nog geruimen tijd bij het spel.

Spoedig na zijn bekeering was Sunday aangenomen tot lid van de Presbyteriaansche Kerk van Jefferson Park (Chicago) en overal waar zijn groep ging kon men hem nu vinden in christelijke vereenigingen en Zondagsscholen sprekende en medearbeidende. Zijn gebed en zijn woord waren geheel naar zijn aard. De Bijbel was zijn dagelijksch boek. Gewoonlijk sprak hij in de Y. M. C. A. (jongemannenvereeniging) lokalen. En recht als hij de bal op het doel afzond, zond hij nu het Woord op den man af. Hij sprak ernstig en met veel gevoel. Zijn welsprekendheid verbaasde de hoorders die dit niet bij een balspeler gezocht hadden, zeggen de bladen uit dien tijd.

Hij maande tot bekeering aan. En altijd had hij resultaten. Hij twijfelde toen als nu niet aan de resultaten van het Woord.

Hij sprak in mooi Engelsch. Hij had als baseball-speler, waar hij daartoe kans had gehad, zich door universitaire cursussen in den winter te volgen, zich verder door studie bekwaamd. Vooral in Engelsch, rhetorica, historie enz. Wiskunde was echter niet zijn vak. Hij was en bleef echter een scherp opmerker en las vooral heel spoedig een karakter. Hij had en heeft een verbazend herinneringsvermogen, onthoudt de menschen en hun namen met buitengewone nauwkeurigheid.

In Chicago bezig zijnde met den arbeid in de Zondagsschool ontmoette hij zijne toekomstige echtgenoote, Helen A. Thompson, van Schotsche afkomst, welke vrouw een sterken invloed op Sunday uitoefende, en hem leiden kon. Inmiddels was zijn begeerte al dringender geworden om beter in den dienst des Heeren te kunnen werkzaam zijn. Maar contracten bonden hem nog voor vele jaren, en de ondernemers wilden hem niet laten gaan. In 1891 evenwel kreeg hij meer tijd om in Chicago te werken. Veel leerde hij hier. Vooral leerde hij de heffe des volks en de diepte van de ellende der zonde kennen, daar hij in zijn werk veel zendingswerk in de ellendigste buurten moest doen. Gaande in de saloons (drankhuizen) noodigende tot de bijeenkomsten, bezoekende en helpende de diep gezonkenen. »Het deed hem zien dat geen zedelijke opknapping, maar algeheele wedergeboorte voor den mensch noodig was." Na deze drie jaren werd hij assistent in de zendingsrevival arbeid van Dr. J. Wilbur Chapman, een wijdbekend »evangelist«. Hier leerde hij veel van den revivalarbeid en de organisatie van meetings in verschillende steden. Het was hem een leerschool in de systematische organisatie van dezen arbeid. Hoe te organiseeren en hoe interest te wekken, hoe te adverteeren zingers en plaatsen te verkrijgen

Als Dr. Chapman in 1896 tot het predikantschap terugkeerde kreeg Sunday een aanvrage om revival-(opwekkings) meetings te leiden. Hij besloot het nu zelf en alleen te doen. Eerst kwamen de uitnoodigingen van kleine plaatsen, meest in Iowa, maar langzamerhand begon zijn naam en faam zich te verbreiden. Eerst werden de meetings gehouden meestal in een kerk, toen in groote operahuizen, daarna in een medegenomen groote tent, die door de sneeuw verongelukte, en nu sinds jaren in groote reusachtige houten „tabernakels", welke opzettelijk voor de „Sunday-samenkomsten" gebouwd worden, en waarvoor collecten in de samenkomsten gehouden worden. Gewoonlijk is de som daarvoor noodig (een of twee duizend dollars) al in de eerste week der campagne bij elkaar gebracht. Hij vraagt geen waarborg voor eigen loon, maar een vrijwillige offerande in de laatste meeting gehouden. De opbrengst in de eerste meeting was Dl. 68 en nu is het Dl. 10.000 — Dl. 42.000. Dit toont hoezeer zijn arbeid gegroeid is, maar ook welk een waardeering hem gegeven wordt. Hij is geen koopman, al wordt hij ongetwijfeld ruim beloond. Zijn huis te Winona Lake kost niet meer dan Dl. 5000. Al is het ook schoon bemeubeld en al is Sunday ook goed in zijn kleeren, van weelderig leven of verkwisting kan bij hem toch geen sprake zijn. Hij geeft »tienden«. Geeft veel aan de zending en helpt arme dienaren des Evangelies en hulpbehoevenden. Bovendien heeft hij een geheele staf van helpers zooals wij in een volgend artikel zullen hooren. Uit zijn huwelijk werden een meisje en drie jongens geboren, het meisje en een zoon zijn reeds gehuwd.

Zijn invloed is enorm groot. Hij heeft opkomsten van 8000 hoorders, soms meer, tot 25.000 toe. Wij wezen boven reeds op het getal »bekeeringen« dat onder zijn diensten geboekt is. Er zijn campaigns (veldtochten) van vijf weken waar het getal »bekeeringen« 18,000 beliep. En dit zijn niet gelijk men denken zou meest menschen uit de heffe des volks, integendeel, meest meer ontwikkelden. Niet alleen, als niet zelden bij de Amerikaansche revivals, vrouwen en kinderen, maar meest mannen. Geheele steden komen onder zijn invloed. Rechters, advocaten, professors, dokters, groote kooplieden, kunstenaars van elk vak, zelfs de politie en de reporters in de zaal, ziet men opstaan en tot belijdenis van zonden komen en Christus — zooals de uitdrukking daar is — tot hun persoonlijken Verlosser en Zaligmaker aannemen. En van verschillende zijden wordt het getuigd, dat, waar vóór hem dronkenschap en zedeloosheid en kaartspel heerschten, achter hem de macht van den drankduivel verbroken is, twisten verzoend worden, oude schulden — soms van lange jaren geleden betaald worden, en Bijbellezen, gebed en christelijk leven in de huisgezinnen intrek nemen.

En wat den man zelf betreft, zijn devies, dat hij bijna altijd onder zijn naam zet, vindt hij in 2 Tim. 2:15. Hij teekent zelfs geen cheque of er staat onder zijn naam »2 Tim. 2 : 15«. Daar vermaant de apostel: „Benaarstig u om uzelven Gode beproefd voor te stellen als een arbeider die niet beschaamd wordt, die het Woord der waarheid recht snijdt."

Inderdaad, in zijn optreden waarin deze prediker dondert tegen de zonde, met name tegen sommige zonden, en vooral tegen den drank, doet hij denken aan een Johannes den wegbereider, of een Elia den boetprediker. Over zijn prediking een volgenden keer.

Meische Uchtend.

De gansche aarde is Zijner heerlijkheid vol.
Jes. 6 · 3.

De kleurengamma's aan de kim,
Met wolkjes van agaat,
Ze wekten 't lustig vogelijn:
Hoe 't zang'rig keeltje slaat!

Het zonlicht sparkelt en weerkaatst
In vliet en pareldrop;
En 't neigend bloempje, zwaar van dauw,
Heft langzaam 't kopje op.

Een zefir wiekt met luchten slag
Door boomgaard en plantsoen,
En 't regent bloesems, rose en wit,
Op 't eerste lentegroen.

Heel in de verte klingelt reeds
De hamel op de hei;
En 't zoemend bijtje, om dien tros,
Puurt nectar: ja, 't is Mei!

Verrukk'lijk is het op het land,
Verrukk'lijk op den vloed:
De Vreugde treedt in rozentooi
Alom u tegemoet! —

Ruischte er door Edens lustwarand
Eén volle symphonie
Van liefde en kracht en majesteit
En scheppingsharmonie,

De naklank van dat heerlijk lied
Versmelt nog mijn gemoed,
Bij al die pracht van tooi en tint,
Van weelde en overvloed.

Zóó is Natuur in bruidsgewaad,
Zóó viert zij hooggetij!
Zij is van lieflijkheden vol,
Mijn hart van poëzij!

O, Meische uchtend, schoone stond,
Die elke schild'ring tart....
'k Buig mij geroerd ter voetbank neer,
En smeek een dankbaar hart.

E. de BOER.

Zwartsluis, Mei 1915.

— Mr. Jan Pieter Adolf-Vereeniging.

Op Zaterdag j. l. werd door de Mr. Jan Pieter Adolfvereeniging onder presidium van Prof. Mr. P. A. Diepenhorst een Algemeene vergadering gehouden in het American Hotel te Amsterdam.

Uit het jaarverslag van den Secretaris, den heer J. Knottenbelt te Rijssen, bleek, dat de Stichting der Vereeniging, het landgoed de „Schaffelaar" en „Schoonderbeek" te Achterveld, gemeente Barneveld, reeds in volle werking is. Het eerste door de vereeniging gestichte paviljoen is reeds grootendeels gevuld. Zoodra de financieele toestand het toelaat, zal het voornemen van het Bestuur ten uitvoer worden gebracht, om nog minstens twee Paviljoens bij te bouwen, en de verpleegden daar in drie rubrieken onder te brengen, nl. valide armen, dronkaards en ontslagen gevangenen.

Door middel van landarbeid, onder leiding van een deskundigen Directeur en onder toezicht van huismeesters, die tevens met alle takken van land-en tuinbouw vertrouwd zijn, wordt getracht, die ongelukkigen uit hun staat van verval op te richten en het hun mogelijk te maken in de maatschappij terug te keeren.

Uit het door den penningmeester, den heer J. W. Mekking te Gorinchem, uitgebrachte verslag bleek, dat de landerijen met f 56.669 05 en de gebouwen met f 35.210.82 op de balans voorkomen.

Van de $4^1/_2$% Obligatieleening, groot f 150.000, was per ultimo December f 82,800 geplaatst. Op de vaste goederen der vereeniging is ten behoeve der Obligatiehouders een 1e hypotheek geplaatst ten name van de Algemeene Trustmaatschappij te Amsterdam.

Onder de baten op de winst-en verliesrekening komt o.m. voor f 10 000 subsidie Regeering; f 4.658.25 pacht boerderijen; f 1291.58 verkochte landbouwproducten; f 1581.32 aan giften; en f 865 leden- en begunstigerscontributies.

Alle salarissen f 6.338.86; loonen f 6.144.19⁵ en andere onkosten zijn als verlies afgeschreven. Het daardoor ontstane saldo van f 4.343.18 is als waardevermeerdering der landerijen geboekt.

Daar de waarde dezer landerijen door de aangebrachte verbetering en ontginningen zeker wel op f 65.000 à f 70.000 mag worden gesteld en ze door deze bijschrijving met f 56.669.05 op de balans voorkomen, kan het Bestuur tevreden zijn over het in financieel opzicht behaald resultaat en kan met gerustheid tot het nemen van $4^1/_2$% obligatiën worden geannimeerd.

De aftredende leden, Freule C. Gravin van Limburg Stirum en de heeren mr. A J. L. van Beek Calkoen en J. W. Mekking, werden herkozen.

Grafmonument Prof. Noordtzij.

Op initiatief van het studentencorps F.Q.I. aan de Theologische School zal een eenvoudig monument geplaatst worden op het graf van wijlen Prof Noordtzij. Het corps heeft zich daartoe in verbinding gesteld met de oud-leden van het corps, oud-studenten der Theol. School, bij wie dit plan ongetwijfeld bijval zal vinden.

—

STUDIEFONDS THEOL. SCHOOL

Met vriendelijken dank ontvangen:

Eene gift van N N te Drachten	f 2.50
Eene gift van den heer P. Vister (Veer)	„ 10 00
Eene gift van S. te R.	„ 10.00
Eene gift van den heer R. Wielsma te Kollum	„ 2.50
Door tusschenkomst van den heer Ds J. op 't Holt eene gift gevonden in de collecte te Bolsward (A)	„ 1.00
Door tusschenkomst van den heer A. Bijland, penningmeester v/d Ver tot bev. v/d bloei der Theol. School te Amsterdam eene collecte bij het Biduur voor de School door den heer Ds. G. Doekes te Nieuwdorp	„ $41.41^1/_2$
Saam	f $67.41^1/_2$

Mei begint goed. Ik werd zeer verblijd. Maar penningmeesters zijn niet spoedig tevreden. En mogen dat meestal ook niet te spoedig zijn.

Ik blijf daarom voor de volgende weken in Mei herhalen: Iedere week in deze eene maand honderd gulden!

Dan zal ik wezenlijk dankbaar zijn. En ook voldaan.

De penningmeester,
Kampen, 4 Mei 1915. A. G. HONIG.

Buitenlandsche Kerken.

FRANKRIJK. *Ontevredenheid over den Paus.* De houding door den Paus in zake den oorlog ingenomen wekt onder de Roomschen in Frankrijk toenemende ontevredenheid. Men kan het niet begrijpen, dat de Paus zich neutraal houdt en zich niet voor Frankrijk verklaart en „de gruwelen van de Germaansche barbaren" niet openlijk veroordeelt.

Zoo schreef de „Eclair": „Wij achten de zedelijke authoriteit van den Heiligen Stoel zoo hoog, dat het ons hoogst smartelijk is, niet te zien, dat hij een moedige, onafhankelijke en krachtige gestrengheid openbaart. Na de vermoording van 42 Belgische priesters, die lafhartig door de Duitschers neergeschoten zijn, na de afschuwelijke slachting van honderde kinderen, vrouwen en grijsaards, na de stelselmatige vernietiging van kerken, kloosters en kathedralen hadden wij gewenscht, dat de Paus, die het opperhoofd van de groote christelijke familie, haar herder en rechter is, een beslist en waardig protest tegen die schanddaden zou doen hooren. Met welk een vreugde en dankbaarheid zou dit toorngeroep van den opperherder vernomen zijn, en hoe zou het bleeke gezicht van Benedictus XV met den glans van den roem van den grooten wereldrechter geblonken hebben."

Andere Fransche bladen spreken niet alleen dit leedwezen, maar zelfs openlijke verachting en bedreiging uit. De ontstemming nam nog toe, toen bekend werd, dat de Paus de Fransche geestelijken door hun bisschoppen liet vermanen, zich in hun prediking te matigen en zich van alle politieke vraagstukken te onthouden. Die vermaning was hun bijzonder bitter, omdat de Paus er liet bijvoegen, dat de Fransche priesters een voorbeeld zouden nemen aan hun Duitsche collega's, die zeer gematigd en terughoudend waren.

Deze vermaning was zeker niet overbodig, want de kansels worden gebruikt, om de Duitschers te beschimpen, het Fransche volk nog meer tegen hen op te hitsen en de politiek te behandelen. In de kerken worden lofredenen gehouden

op koning Albert van België, in wien men in sommige Roomsche kringen reeds den toekomstigen Koning van Frankrijk meent te zien.

In Notre-Dame te Parijs heeft onlangs de Dominikaan Janvier in tegenwoordigheid van den Kardinaal-Aartsbisschop Amette een rede gehouden, waarin hij o. m. het volgende gezegd heeft: „De lof van het Belgische leger, die thans over de geheele aarde weerklinkt, zal niet verstommen. Onze engelen, onze heiligen, onze apostelen, onze kerkleeraars, onze dichters en geschiedschrijvers zullen dien lof herhalen en voortplanten tot aan het einde van den tijd en over den tijd heen. De komende geslachten zullen eeuwig in hemel en op aarde herhaald hooren: Eere aan Koning Albert van België, eere aan Koningin Elisabeth; eere aan den ministerpresident Broqueville en zijn medearbeiders; eere aan het leger van Luik, Namen, Antwerpen, Ostende, Dixmuiden; aan het gansche Belgische volk eere en prijs van eeuwigheid tot eeuwigheid". Zoo iets overdrijving te noemen is te zacht, want het is niet *vrij van godslastering*.

MADAGASCAR. *De Protestantsche Zending.* De Zending en vooral de Protestantsche is in de laatste jaren sedert de scheiding van Kerk en Staat in Frankrijk op alle manier tegengewerkt. Onder het Bestuur van den socialistischen Gouverneur Avaigneur werd zij beslist verdrukt. De niet Fransche Zendelingen konden zich op vele plaatsen niet handhaven. Later werden de drukkende bepalingen eenigszins verzacht en thans schijnt aan de Engelsche Zending geen moeilijkheid in den weg gelegd te worden. Het bondgenootschap van Engeland met Frankrijk doet dit ook verwachten.

De omkeer is zoo groot, dat de vijanden der Zending eensklaps in vrienden schijnen veranderd. Zij die haar vroeger verachtten, beginnen haar nu te prijzen.

„*L'Eclaireur*" deelt mede, dat een Engelsch Zendeling op Madagascar aan zijn genootschap in Londen geschreven heeft, dat een van de gevolgen van den wereldoorlog dit reeds is, dat een nieuw tijdvak voor de Zending op dit eiland aangebroken is. De verhouding van het koloniaal Fransch bewind tegenover de Zending is een gansch andere geworden. Werd vroeger de Protestantsche Zending met achterdocht en wantrouwen beschouwd, waardoor aan de evangelisatie vele belemmeringen in den weg gelegd werden, thans heeft de verdenking plaats gemaakt voor sympathie, waarvan openlijk blijken gegeven worden.

Een hooggeplaatst Fransch ambtenaar heeft in een toespraak voor de Malgaches met geestdrift gesproken over het „prachtige werk", dat door de Engelsche Zendelingen op Madagascar verricht is, sedert de Franschen dit eiland in bezit genomen hebben. Hij vroeg, wat de Malgaches thans zouden zijn, als zij het onderwijs der Engelschen niet gehad hadden.

„Overal waar wij komen — zegt hij — zien wij de resultaten van hun prachtig werk onder den stam; de scholen, die zij hebben gebouwd, de mannen en vrouwen, die zij hebben onderwezen, de handwerken die zij hebben geleerd, de lessen van zedeleer, huishouden, industrie die zij hebben gegeven. Overal waar de zendelingen werken, zagen wij beschaving en vooruitgang, de groote en gelukkige gevolgen van de Engelsche Zending op Madagascar kunnen niet overdreven noch naar waarde geschat worden".

Het bovengenoemd Fransch blad, voegt er bij, dat deze verklaring van beteekenis is, vooral omdat zij komt van een man, die tot hiertoe niet gewoon was de Zending met ingenomenheid te begroeten of lof toe te zwaaien. Temeer beteekenis heeft deze verklaring, omdat zij uitgesproken is in een district, waar vroeger de Protestantsche Christenen zooveel geleden hebben onder de verdrukking door de Franschen hun aangedaan. Deze rede had een buitengewonen indruk gemaakt onder de bevolking en heeft de voorstanders der evangelische Zending grootelijks verblijd.

Wij verstaan deze uitlating van „*L'Eclaireur*", omdat de Regeering in de laatste jaren de Zending zooveel kwaad gedaan heeft. Het is in elk geval op dit oogenblik een verlichting, en 't is te hopen, dat die guntige wending niet weer in het tegenovergestelde omslaat. De politiek heeft haar eigenaardige grillen.

De bewering van den Engelschen Zendeling op Madagascar, dat de veranderde houding der Fransche regeering een vrucht is van de wereldoorlog klinkt niet aangenaam en geeft aanleiding tot vele vragen. Het gunstige resultaat op Madagascar kan bij lange na niet vergoeden wat in andere streken gebeurt. Als deze Engelsche Zendeling bedoelt, dat het bondgenootschap van het Protestantsche Engeland met Frankrijk op Madagascar de Protestantsche Zending ten goede komt, dan kunnen wij de vraag niet onderdrukken, wat hij dan wel zegt van den druk, dien de Engelschen op de Zending in de Duitsche Koloniën leggen. 't Is toch een schande, dat Duitsche Zendelingen op de meest tergende wijze door de Engelschen mishandeld worden. Steeds komen daarover weer nieuwe berichten. Zelfs wordt verklaard, dat de Roomschen bij de Protestanten vergeleken, voorkomend behandeld worden. De Bazeler Zendelingen in Afrika hadden zich bij de komst der Engelschen onder hun bescherming gesteld en toch werden zij in de tegenwoordigheid der inlanders vernederd. Na van hun stations verwijderd te zijn, verzoeken zij terug te mogen keeren om lijfstoebehooren te halen. Dit werd hun beloofd, maar later scheen de overweldigers van die belofte niets meer te weten en werden zij weggevoerd, begeleid door soldaten met de bajonet op 't geweer zonder iets van het hunne te mogen medenemen.

SCHOLTEN.

BOEKAANKONDIGING.

DR. A. C. Duker, GISBERTUS VOETIUS. *Leiden E. J. Brill.* Drie deelen met Registers 1893–1915. Prijs f 20.

De geachte schrijver van dit werk promoveerde 1861 te Leiden tot Doctor in de Theologie na verdediging van een academisch proefschrif over: *Schoolgezag en Eigenonderzoek, historisch-critische studie van den strijd tusschen Voetius en Descartes.* De titel doet reeds het standpunt kennen, dat de auteur toen innam; in den strijd tusschen den theoloog en den philosoof in de zeventiende eeuw hier te lande koos hij zoo eenzijdig de partij van den laatste, dat hij onbillijk werd tegenover den eerste. Later werd dit door Dr. Duker zelf ingezien en openlijk erkend. In de voorrede voor het eerste deel van bovengenoemd werk over Voetius, welke tegelijk met de derde aflevering van dat deel verscheen zegt hij, dat hem later bleek, hoe Voetius' beeld daar niet steeds geteekend was met de vereischte onpartijdigheid. En dit besef maakte juist den lust bij hem gaande, om de merkwaardige figuur van Voetius andermaal op het doek te brengen, doch die dan geheel te schilderen in haar geheel, en daarbij zijn leven en werken bloot te leggen, zonder eenige „strekking", zuiver wetenschappelijk, ten volle „sine ira et studio."

Zoo kwam Dr. Duker ertoe, om van den persoon van Voetius zijne levensstudie te maken, en het te doen op die eigenaardige, objectieve wijze, waarvan zijn werk schier op elke bladzijde den stempel draagt. Van dit werk verscheen de eerste aflevering in 1893; in vrij regelmatige orde kwam er telkens eene nieuwe aflevering bij; en in het vorige jaar zag de laatste aflevering van het laatste of derde deel het licht; thans werd aan heel het werk nog eene aflevering van 187 bladzijden, bevattende vier registers, toegevoegd. Daarmede bereikte de jarenlange arbeid zijne voltooiing; het werk bestaat thans uit drie deelen, resp. 395, 354 en 352 bladzijden groot; elk deel bevat voorts een groot aantal bijlagen, van resp. 140, 125 en 110 bladzijden: en aan het slot volgen dan de vermelde Registers. Alles saamgenomen een boekwerk van 1100 bladzijden, tekst met noten, 375 bladzijden bijlagen en 187 bladzijden registers, of bij elkaar 1663 bladzijden druks.

Dit alles geeft reeds een indruk van den reusachtigen arbeid, die door Dr. Duker aan de biographie van Voetius is besteed. Hij heeft er geen moeite en inspanning, geen kosten en tijd voor ontzien. Men denke zich slechts een oogenblik in, wat er voor vereischt wordt, om een man als Voetius op die wijze, zoo breed en veelzijdig te beschrijven. Er moesten eerst jarenlange nasporingen en onderzoekingen in allerlei kerkelijke en wereldlijke archieven worden ingesteld, om de eerste- en tweedehands bronnen machtig te worden; en de Registers geven ons een denkbeeld van wat door Dr. Duker bijeengebracht werd; na een register van personen en zaken bl. 1—128 geven zij ons een lijst van geschreven eerste-handsbronnen bl. 131—133, van gedrukte eerste-handsbronnen bl. 137—176, en eindelijk van tweede-handsbronnen bl. 179—187. Vervolgens moesten al deze documenten, van Voetius zelf, maar ook van zijne geestverwanten en tegenstanders gelezen, bestudeerd, geordend, en gewaardeerd worden waarvoor een uitgebreide kennis, een onbevangen oordeel en eene buitengewone volharding noodzakelijk waren. En eindelijk moesten dan uit het overstelpend rijke materiaal al die gegevens verzameld en tot één geheel vereenigd worden, welke de figuur van Voetius konden plaatsen in het volle licht. Ieder, die eenig dergelijk werk bij de hand gehad heeft, kan iets begrijpen van den ontzaglijken arbeid, die er aan te koste werd gelegd. Maar, Dr. Duker ondervond bij zijn arbeid rijken zegen. Bij het opsporen der bronnen vond hij niet alleen groote bereidwilligheid bij anderen, maar was hij ook „zeldzaam gelukkig"; zijn leven en zijne krachten werden gespaard; aan lust, om den arbeid voort te zetten, schijnt het hem nimmer te hebben ontbroken. Thans mag hij met groote voldoening van dankbaarheid op zijn arbeid terugzien; zijn levenswerk is zonder overdrijving een standaardwerk geworden. Wie studie maakt van de vaderlandsche kerkgeschiedenis in de 17e eeuw, zal dit werk onophoudelijk moeten raadplegen.

Natuurlijk in de eerste plaats, als hij met Voetius kennis wil maken. Want Dr. Duker heeft in dit werk eene eerezuil voor Voetius gesticht. Toen hij promoveerde, gevoelde hij sympathie voor Cartesius. Maar desniettemin heeft de figuur van Voetius hem heel zijn leven bezig gehouden en geboeid, en hij heeft hem thans beschreven, van alle zijden, in zijn persoon, leven en werken, als student, predikant en hoogleeraar, in zijn strijd met Cartesius en Coccejus en vele anderen, in zijne geleerdheid, in zijne vroomheid, als zielzorger en als catecheet, in zijne huiselijken kring, in zijne ziekte en in zijn sterven. Maar Dr. Duker geeft ons nog veel meer. In de talrijke, soms zeer breede noten aan den voet der bladzijden brengt de Auteur alles saam, wat strekken kan, om het in den tekst meegedeelde toe te lichten of te verklaren. En de vele bijlagen geven belangrijke aanhalingen uit bronnen, die voor een deel nooit werden gepublicerd en ons den tijd van Voetius in vele opzichten beter doen kennen

Beoefenaars van de Nederlandsche kerkgeschiedenis zijn de eerst aangewezenen, om dit werk te gebruiken, te beoordeelen en naar eisch te waardeeren. Maar ook theologen in het algemeen kunnen er hunne winst mede doen en er veel uit leeren, het werk is wel kostbaar, maar voor den rijken inhoud zeker niet te duur. Misschien werd het voor hen aanleiding, om op een bepaald punt de studie zelf ter hand te nemen, en eene of andere quaestie, die uit den aard der zaak door Dr. Duker slechts kort werd besproken, zelfstandig en in den breede te behandelen. Dr Duker wekte daartoe zelf op, als hij in de voorrede voor de Registers mededeelt, dat hij verschillende merkwaardige of zeldzame boeken, boekjes en pamfletten, die hij voor zijne studie gebruikt, aan de Bibliotheek der Rijksuniversiteit te Leiden ten geschenke gaf, opdat zij ook door anderen geraadpleegd zouden kunnen worden.

Daarbij komt nog iets. Dr. Duker heeft zich strikt gehouden aan zijn voornemen, om Voetius' leven en werken te beschrijven zonder eenige „strekking", zuiver wetenschappelijk, ten volle „sine ira et studio". En de eer mag hem niet onthouden worden, dat hij in het nastreven van dit doel uitnemend is geslaagd. Maar men kan verschillen in meening, of dit bij eene biographie het hoogste doel is of zelfs mag zijn. Een mensch, en vooral een mensch als Voetius, die voor eene diepe overtuiging leefde en streed, is toch een ander wezen dan een rekensom of een natuurverschijnsel. Als er daarvoor iemand was, die als geestverwant van Voetius Dr. Dukers werk bestudeerde, en dan daarna zich opgewekt gevoelde, om in een kort geschrift ons Voetius' beeld te teekenen, levendig, aanschouwelijk, in de eenheid zijner persoonlijkheid, die zou een nuttigen arbeid verrichten en het werk van Dr. Duker voor wijder kring, dan hij bereiken kon, vruchtbaar maken. Ik denk, dat dit den Auteur ook hoogst aangenaam zou zijn, want het ware eene dankbare waardeering van het kostbare werk, dat hij geleverd heeft, en waardoor hij allen, die belangstellen in onze „gouden eeuw", duurzaam aan zich heeft verplicht.

H. BAVINCK.

ADVERTENTIËN.

Het behaagde den Heere, na een zwaar, doch geduldig gedragen lijden, uit ons midden weg te nemen, onzen geliefden medebroeder

Arend van der GAAG.

Eenige jaren diende hij de gemeente als Opziener. Oprecht en ootmoedig heeft hij haar zijn beste krachten geschonken.

Hij bereikte den leeftijd van 61 jaren. Met blijdschap ging hij de eeuwige ruste in

Trooste de Heere zijne bedroefde weduwe en kinderen.

Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk te Delft,
L. KUIPER.
G. v. D. BRUGGE, *Scr.*
DELFT, 23 April '15.

Heden overleed in zijnen Heer en Heiland, onze geliefde Vader, Behuwd- en Grootvader

Meindert Koffeman,

in den gezegenden ouderdom van 85 jaren.

In zijn jongelingsjaren leerde hij reeds zijn Zaligmaker kennen en mocht daar steeds van getuigen.

Hij diende eerst de Geref. kerk als Diaken en later vele jaren als Ouderling.

Zijne kinderen,
J. MOLENAAR.
T. MOLENAAR—KOFFEMAN.
F. HAKVOORT.
M. HAKVOORT—KOFFEMAN
en Kleinkinderen.
URK, 29 April 1915.

De beteekenis van Israëls val
Commentaar op Rom. IX XIdoor ds. G. Doekes. Omstreeks Juni a.s. verschijnt dit belangrijke werk De omvang wordt ruim 20 vel, royaal formaat.
E. J. BOSCH Jbzn. Nijverdal

HET VERTRAPTE KRUIS door Joseph Hocking.

Door een fanatieke bende Muzelmannen daartoe geprest, vertrapt de held van dit aangrijpend verhaal een kruis, hem als symbool der Kerk van Christus daartoe voor de voeten gelegd. Deze hoogst ernstige episode in zijn leven leidt hem tot onderzoek — en tot vinden.

De prijs van dit boek afzonderlijk is f 1.60 ing., f 2.— geb. Het verscheen als derde groote boek in den 18en jaarg. der Chr. Bibliotheek, waarop men zich à f 5.— per jaarg. abonneeren kan. Men ontvangt dan bovendien het reeds verschenen prachtwerk „OOSTERSCH LEVEN" door Prof OBBINK en binnenkort een nieuw werk van Dr. J. R. CALLENBACH, getiteld „WATERLOO." Behalve deze nóg 2 groote en 6 kleinere verhalen, benevens den Scheurkalender „EBEN HAËZER". Verlangt men de groote boeken in band, dan verhoogt dit den abonnementsprijs met pl. m. f 2—. De Catalogus der Vereeniging geeft nadere bijzonderheden en is in iederen soliden boekhandel te bekomen, alsook bij den uitgever

G. F. CALLENBACH te NIJKERK.

Gereformeerd Gymnasium te Kampen.

De toelatings-examens voor den nieuwen cursus zullen D.V. worden afgenomen op **Dinsdag 13 Juli** en **Dinsdag 7 September.** Aangifte bij den Rector

Dr. J. J. ESSER.

Gereform. Kerk van Baarn.
UITGELOOT

Van de oude leening No. **44** ad. **f 100.**
Van de oude leening No. **155** en **156** ad. **f 50.**
Van de nieuwe leening (1904) No. **105** ad. **f 100.**
Betaalbaar bij de firma NUMAN & HANSEN alhier

De Commissie van Beheer,
H HORNSVELD, *voorz.*
G. VAN BLEEK, *secr.*
BAARN, 1 Mei 1915.

UITGELOOT

No. **44** Ger. Kerk te Halfweg.
G. KAMPER, Penn.
VIJFHUIZEN, HAARL. MEER.

Deputaten van de Gen. Synode der Geref. kerken ter behartiging van de geestelijke belangen onzer militairen zoeken

twee PREDIKANTEN of CANDIDATEN

die praeparatoir examen hebben afgelegd om gedurende eenigen tijd **dagelijks** werkzaam te zijn onder de militairen in verschillende deelen des lands.

Voor behoorlijke salarieering zal worden zorg gedragen. Zij die zich voor dit werk willen en kunnen geven, worden uitgenoodigd zich ten spoedigste persoonlijk of schriftelijk met een der ondergeteekenden in verbinding te stellen.

DS. J. E. VONKENBERG, *Voorz.*, *Zwijndrecht,*
DS. T. GERBER, *'s Hertogenbosch,*
DS. A. H. VAN MINNEN, *Secr.-Penn.*, *'s Gravenzande.*
29 April 1915.

Heden verscheen bij J. H. KOK te Kampen,

MET EEN ONWEDER TEN HEMEL

Leerrede over 2 Kon. 2 : 11b door:
Ds. H. HOEKSTRA,

zijnde het tweede nummer van den vijfden jaargang van

MENIGERLEI GENADE
WEKELIJKSCHE LEERREDENEN

onder Redactie van Prof. Dr. P. A. E. SILLEVIS SMITT en Dr. B. WIELENGA, met medewerking van vele Gereformeerde Predikanten.

Deze Wekelijksche Leerredenen verschijnen elken Woensdag.

Voor de eerstv. maanden hebben hun medewerking toegezegd Ds. H. Hoekstra, Dr. J. C. de Moor, Ds. G. Wielenga, Prof. Dr. A. G. Honig, Ds. J. H. Landwehr, Ds. J. G. Kunst, Ds. F. C. Meijster, Prof. Dr. H. Bouwman, Ds. W. H. Gispen, Ds. J. Kok, Ds. A. de Geus, Ds. G. Doekes, Ds. J. Douma en Ds. J. L Schouten.

Prijs per jaargang van 52 nummers, franco thuis f 4,50. De inteekening is opengesteld bij alle soliede Boekhandelaren en bij den Uitgever.

Vraag het eerste nummer ter inzage.

Volgende week verschijnt bij den uitgever E. J. BOSCH Jbzn. te Nijverdal:

De Sjéool
en
De Nederdaling ter Helle
door SPERO.
84 pagina's. Prijs 60 cents.

Een zakelijke en principieele beschouwing, waarbij de schrijver de opvattingen bestrijdt, voorgestaan in de artikelenreeks »Van de Voleinding« in »De Heraut«.

Gereformeerd Theologisch Tijdschrift.

Redactie: Dr G. CH. AALDERS te *Ermelo*, Ds G. DOEKES te *Nieuwdorp*, Prof. Dr T. HOEKSTRA te *Kampen*, Dr G. KEIZER te *Tiel*, Prof. Dr J. RIDDERBOS te *Kampen*.

Verschijnt den eersten van elke maand in afleveringen van 3 vel (48 blz.)

Prijs per jaargang fr. p. p. f 3.—.

Inhoud van de eerste aflev. van den nieuwen jaargang:

Prof. Dr A. G. Honig, A. Ritschl en W. Herrmann. *Dr G. Ch. Aalders*, Het huwelijk van Hosea.

Nalezing Twee nieuwe professoren.

Recensiën (*Dr S. Greydanus, Dr T. Hoekstra, Dr J. Rudderbos, Dr G. Ch. Aalders*).

Het tijdschrift verscheen thans in vergroot formaat, zonder dat de prijs werd verhoogd.

Vraag een aflevering ter kennismaking bij den Uitgever

Heusden. **A. Gezelle Meerburg.**

VOORBEELDEN
VOOR HET TEEKENONDERWIJS AAN

SCHILDERS	f 2 50
TIMMERLIEDEN	„ 1.75
SMEDEN	„ 1.50

DOOR A. BOER.
Uitgave van PH. ZALSMAN, KAMPEN.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Contributiën:

Door den heer J. Hess te Delfshaven f 0,50; door den heer Th. van der Meulen uit Woudsend f 14, uit Dijken f 7,50, uit Indijk f 7,50, samen f 29.

Aan Collecten (voor de Theol. faculteit):

van de Gereformeerde Kerk te Aduard f 19,47; te Bedum A. f 20,60; te Bedum B. f 6,28⁵; te Ezinge f 12; te Haren f 15,97; te Kielwindeweer f 4,46; te Onderdendam ; 6,05; te Ten Boer f 5.08⁵; te Boerakker f 3,40; te Enumatil f 12,15; te Grootegast f 6,70; te Grijpskerk f 9,34; te Kommerzijl f 9,17; te Kornhorn f 4,91; te De Leek f 10,77; te Lutjegast f 9,10; te Marum f 7,31 ; te Munnekezijl f 16,46; te Niezijl f 6,91⁵; te Oldenhove f 8,82; te Oldekerk f 7,50; te Stroobos f 9,56; te De Wilp f 2,24⁴; te Zevenhuizen f 5,76⁵; te Barchem f 7,48; te Breukelen f 8,09; te Eindhoven f 6,56⁵; te Genderen f 9,41; te 's Gravenmoer f 3,85; te 's Hertogenbosch f 15,22⁵; te Helmond f 2,59; te Heusden f 1; te Sprang f 2.55; te Tilburg f 4.45; te Venlo f 5,38; te Veen f 2,10; te Vrijhoeve Kapelle f 2,08; te Nieuwkoop f 2,75; te Leimuiden f 3,90⁵.

Aan Schenkingen:

door Prof. Dr. S. Volbeda te Grand Rapids (N.-A.) collecte van de kerk te Munster Ind. (doll. 42,99) f 104,89.

Voor het studenten Studiefonds:

à deposito ontvangen van Ds. H. Teerink te Amersfoort f 17,50.

H. W. v. MARLE Jr. *Penn.*
Amsterdam, Keizersgracht, 162.